

Bállás-Ylläduoddara álbmotmeahcci

Čoahkkáigeassu

Vásit ovttá boarráseamos ja eanemus beakkán álbmotmeahci Suomas fiinna ja guoskkakeahtes váriid Bállás-Ylläduoddara álbmotmeahcis Lappi guovllus. Dáppe dat ovddeš jorbbašin rievdan várit, dego alla gáissát, leat ain stuorrát ja dramáhtalaččat. Dan maid dat leat massán allodagas dat buhttejit vilda fiinnisvuodain. Luondu čállá ain njuolgadusaid dán beaivetuvraid ja čuoigama paradiissas. Luonddu ráffi ja čábbodat oktan máilmmi buhttáseamos áimmuin doalvuhit du šuoehkihahti 360 gráđa oidnosiinnis. Dát diidalágan báiki geasuha galledeaddjiid johttit dan távttá ja ritmma mielde. Hoahppu ja huššan vajálduvvet johtilit.

Luondu

Garra kvarcihtta várit muittuhit guovllu golbma miljárdda boares Svekokareliidain, joavkkus váriin mat oktii ceaggájedje dego Álppat. Mánnggat duháhiid jagiid jieknáiggit leat borran daid fiidnát jorbejuvvon hápmái, maiguin otná beaivve lea álki johttit. Dat lea maiddá molsašuvvama rádja, máttaguovllu šlájat dego guossa deaividit davvirájá dáppe, ja mánnggat šattut ja eallit, mat menestuvvet dáppe, eai birge máddelis. Guovža ja ealga ellet boares ja guoskkakeahtes taigamehčiin ja áhpejekkiin. Dálvit rievssaha skeaikin cuvke jaskatvuoda. Árragiđa állat, mii lea álbmotmeahci dovdoealli, máhccá besset juvves čohkaide. Álbmotmeahcci várjala mánnggaid sierra loddešlájaid ja maiddá šaddo- ja eallišlájaid, mat leat áidnalunddogat Lappi máttaoasis.

Doaimmat

Bállás-Ylläduottar rievdá oalle olu jagiáiggiid gaska. Geassit leat fállujuvvon 500 km merkejuvvon máđijat ovttá Suoma beakkánamos ja boarráseamos vándardanguovlluin fiinna ijahis ija áigge. Dahje čakčat lea vejolaš návddašit ruškkis go lagežat, miestagat ja eana leat rievdan fiskes, rukses ja oránša ivnniide. Dálvit sáhtát válljet sulaid 500 km čuoiganláhtuin ja duodaštit jurdagiid bissehahti guovssahasoidnosiid, go guovssahasat libardit várrečohkaid alde. Miehtá jagi doppe leat ávdinstobut vuoinnasteami várás. Álbmotmeahcis leat maiddá valjit vejolašvuodát meahccesihkkeliin vuodjimii geassit ja dálvit, ja johtit muohtagápmagiiguin.

Máđijat

Bállás-Ylläduoddara álbmotmeahcci lea vuogas beaivevándardemiide. Doppe leat muhtun ávžžuhustuvrrat. Muhtun muddui hástaleaddji 8 km guhkes Taivaskero riekkemáđidja, mii doalvu álbmotmeahci alimus čohka ala. Čuođi kilomehtera guhkes várrejoavkku guovdu lean Taivaskero fállá jáhkkemeahtun fiinna 360 gráđa oidnosa luonddudili meahccái. Mánnábearrašiidda vuogas lea 3 km guhkes Varkaankurunpolku luonddubálggis, mii doalvu ájarohtui gos lea álki johtit rovvemuoraid mielde. Suodjaluvvon ávži addá oiddolaš birra šaddovalljodahkii, mat leat áidnalunddogat ná davvin. Bures merkejuvvon 50 km guhkes Heahtá-Bállás vándardanmáđidja lea vuodđuduvvon jo 1934 ja lea Suoma boarráseamos ja sirdásanrihta suomelaš

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

LAPIN LIITTO

vánddardeaddjiide. Dát beakkán máđidja johtá várregollosa čohkaid mielde ja fállá fiinna oidnosiid miehtá máđija.

Kultuvra

Duháhiid jagiid eamiálbmot sápmelaččat leat johtán boazoealuideasetguin ja ásahan dán guovllu. Olu maŋgelis suomelaččat johtigohte guovllus buriid bivdoeatnamiid ja guollečáziid ávkkástallama dihtii. Muhtumat ásaiduvve dohko ja huksejedje smávva servošiid dohko. Mángasat fuobmájedje dán áidnalunddot várregollosa ja mánggabealat luonddu suodjalanárvvu. Álbmotmeahci vuodđudanplánat bohciidedje 1910 ja šadde duohtan jagi 1938. Guovlu šattai jođánit beakkán čuoáhahkan vánddardan- ja čuoiganserviide. Smávva Lappi giliide ihtigohte idjadanbáikin smávva hoteallat ja guosseviesut mátkkálaččaid meari lassánettiin. Jagi 2005 lahkasa boaresmeahcci laktojuvvui álbmotmeahccái ja dat duppalasttii dan sturrodaga ja suodjala ain viidásut duottarguovllu.